بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/218
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ދިވެހި ދައުލަތް (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް)
- އިސްތިއުނާފު ބަލައިދިން ފަރާތް:

* ނަން: އަހްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާން — * ދާއިމީ އެޑްރެސް: ކަމަދޫގެ / ޅ. ނައިފަރު

* އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A041822 — * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ކަމަދޫގެ / ޅ. ނައިފަރު

- ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚް: 10 ޝަޢުބާން 1440 / 15 އޭޕްރީލް 2019
- ނިމުނު ތާރީޚް: 25 ޞަފަރު 1442 / 12 އޮކްޓޫބަރު 2020

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް

ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ހަމީދު

ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް

- **އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:**
- ނަންބަރު: 145-M(104-2019)/2019/01 ޙުކުމް
- ނިންމި ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- ބާވަތް: ކޯޓު ޙުކުމް (ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާ އެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުން)
- ޙުކުމް ނިންމުނު ތާރީޚް: 21 މާރޗް 2019 • ގަޑި: 12:00

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-M(104-2019)/2019/01 ކޯޓު އަމުރު އުކާލުން ނެރުއްވާފައިވާ ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތަށްނޫން ކަމަށް ބުނެ އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުއްވުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މިޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާ ރައްދުވާ ފަރާތަކީ، ޅ. ނައިފަރު/ ކަމަދޫގެ އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާން އެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

1- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-M(104-2019)/2019/01 ކޯޓު އަމުރަކީ ބަލާއިރު، އެއަމުރަކީ، 2019 ޖަނަވަރީ 16 ވަނަ ދުވަހުގެ 13:00 ހާއިރު، ޅ. ނައިފަރު/ ކަމަދޫގެ، އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާން އިތުރު ބަޔަކާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖެއަށް މަސްތުވާތަކެތި އެތެރެކޮށް އެ ތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރާކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވުން މައްސަލައިގައި، އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާންގެ މައްޗަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުން ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާ އެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާއާ ގުޅިގެން، 21 މާރިޗު 2019 ގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި ބޭއްވުން އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި، އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާންގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ ބާވަތަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާންގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހުރި ދިމިފައިވާތީއާއި، އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާން ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ބެލެވޭތީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 4 ވަނަ ނަންބަރާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާން ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކޮށް ދިނުމަށް އެދިފައިވާތީކަން، މިމައްސަލައިގެ ތަފްޞީލުތަކާއި ކޯޓުން ޖެހިވަޑައިގަތް ޖުމްލަގައި ފުރިހަމަ އެއްބާރުލުން ދިރާސާކޮށްފައިވާއިރު،

މީނާގެ ކުށުގެ ދަރަޖައާއި ނަތީޖާއާއި، މީނާގެ މައްސަލަ ކޯޓަށް ދައުވާކުރި، މަސްތުވާތަކެތި އެބިއުސްކުރުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާ ކަމަށްވީހިނދު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 2016/12 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖިނާއީ ބަޔާނުގެ ތުހުމަތުގައި މި ބާވަތުގެ ކުށް ހިމެނިފައި ނުވުމުން ހަމައެކަނި ދައުވާ ކުރެވިފައިވާ ބާވަތުން ބަލައި، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަކީ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް ކަމަށް ނުފެންނާތީ، އަހުލުވެރިކަމާއެކު ފުރުޞަތު މިނިވަންކަން ބަންދުން ދޫކޮށްލެއްވުމަށް އަމުރުކުރެއްވި، 2019 މާރިޗު 21 ވަނަ ދުވަހު ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރުކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

2- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-M(104-2019)/2019/01 ބަންދު އަމުރު އިސްތިއުނާފު ނެގުއްވާފައިވަނީ ޝަރީޢަތުގެ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރައްވަން، އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ފާހަގަކޮށް، އެނިޔާކުރުމަށްޓަކައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ފާހަގަކޮށްދެއްވާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން،

- ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ: ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-M(104-2019)/2019/01 ބަންދު އަމުރަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާ ތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 138 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އާއި އެ ޤާނޫނުގެ 139 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އާއި އެ ޤާނޫނުގެ 144 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.
- ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ: ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-M(104-2019)/2019/01 ބަންދު އަމުރަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 63 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތް ކުރުމަކާނުލައި ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

● ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ: ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި، ”މަތީ މަޙްކަމާގެ ޤަޟިއްޔާތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަކީ އެއަށްވުރެ ދަށު މަޙްކަމާގެ ޤަޟިއްޔާތަކުން ތަބާވާންވާނެ“ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ނިންމަވާފައިވާ އަމުރެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

03- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-M(104-2019)/2019/01 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ، އެނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމުގެ ސަރަޙައްދުގެ މަޖިލީހުގައި، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކުގެ މައްޗަށް ޤާނޫނީ ނަޒަރަކުން ވިސްނާ ބަލާއިރު، މިމައްސަލަ ބެލުމުގައި ބައިވެރިވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ހަމީދުގެ ރައުޔު، މި ރައުޔަށް ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު އާއި، ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް ތާއީދުކުރެއެވެ.

3.1- އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-M(104-2019)/2019/01 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު، އެއަމުރަކީ، 2019 ޖަނަވަރީ 16 ވަނަ ދުވަހުގެ 13:00 ހާއިރު، ގ. ސަރައިފުރު/ ކަމަދޫގެ، އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާން އިތުރު ބަޔަކާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖެއަށް މަސްތުވާތަކެތި އެތެރެކޮށް އެ ތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރާކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައިގައި، އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ މައްޗަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗާއި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާއާ ގުޅިގެން، 21 ޖަނަވަރީ 2019 ވަނަ ދުވަހު ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި ބޭއްވުނު އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި، އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ ބާވަތަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހުކުމް ކުރެވިދާނެއިރު، އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާން ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ބެލެވޭތީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 4 ވަނަ ނަންބަރާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގެ

ދަށުން، މުޢާމަލާތުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި އަޅާފައިވާ އިޖުރާއަތަކާމެދު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކޮށް ތިބުމަށް އެދިފައިވާކަމާއި، މިމައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤުގައި ކޮންޓްރޯލް ޑެލިވަރީ ޓެކްނިކުގައި ފުލުހުންނަށް ފުރިހަމަ އެއްބާރުލުން ދީފައިވާތީއާއި، މީނާގެ ކުރިން ރެކޯޑެއް ނެތުމުންނާއި، މީނާގެ ވައްކަން ކޮށްފައިވާ ދައުލަތަށް، މަސްތުވާތަކެތި އެތެރެކުރުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ ކަމަށްވީއިރު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 2016/12 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖިނާއީ ބޭޗި ކުށްކޮށްފައިވާ ތުހުމަތުގައި މި ބާވަތުގެ ކުށް ހިފެހެއްޓުމަށް ޝަރުތުން ހަމަވާކަށް ދަޢުވާ ކުރިއުވިފައިވާ ބާވަތެއް ބަޔަށް، މުޢާމަލާތުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަކީ އެންމެ ރަނގަޅު ކަމަކަށް ނުވާނެކަމާއި، އަދިމެދު އިޖުރާއަތަކާމެދު ފުރުން މަނާކޮށް ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރުކޮށް، 2019 މާރިޗު 21 ވަނަ ދުވަހު ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރުއްކަން އެކަށީގެން ނުވެއެވެ.

3.2- ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާ އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) 60 ވަނަ މާއްދާ (ނ) އަށް ބަލާއިރު، އެމީހަކާ ދެކޮޅަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައެއްގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރެވޭނީ ހަމައެކަނި ޝަރުޢީ ކޯޓުން ނިންމާ ހާލަތެއްގައި ކަމަށާއި، ނުވަތަ ކޯޓުގެ ހުއްދައާ ނުލައި ފާސްކުރެވޭނީ، ނުވަތަ ބަންދުން ދޫކޮށްލެވިއްޖެނަމަ މުޢާމަލާތުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވާނެ ކަމުގެ ޙަޤީޤީ ބިރުވެރިކަމެއް ބޮޑުވެ، އެހެނީ ބަންދުކުރުމުގެ އަމުރެއް ނެރުއްވާ ފުރިހަމަ ސަބަބެއް ހުރުމާއި، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ބަންދުކޮށްފައިވާ ޤާނޫނީ އަސާސީ މަތިންކަން ސާބިތު ކުރެވުނު ކަމެއް ދިނުމަށް، ކުރުގެ ކުށް ކަށަވަރުކުރުމަށް ފާހަގަކުރެވުނު، ކުރުކުރުމަށް ބާރުމެދުކުރުމަށް ކަމުގެ ތިބުމަށް ފުރުޞަތުން ދޫކުރުމަށް ކަމަށާއި، ޤާނޫނު ތަރާތިބުގެ ދަށުން ބާއްވާ ޝަރީޢަތަކަށް ރުހުމެއް ނުދޭ ހާލަތުގައި، ކުރެވޭ ކުށުގެ ބާވަތާއި އޮޅުން ކަމުގައިވާ ހުށަހަޅާފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 59 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެކަށީގެން އޮންނަކަމާއި؛

ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތު) ގެ ޤާނޫނަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމުގައި މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމާއި ދައުވާކުރުމާއި ޝަރީޢަތް ހިންގުމާއި އަދި ޙުކުމް ތަންފީޒު ކުރުމާގުޅޭ އިޖުރާއަތުތައް ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނަކަށްވުމާއި، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހަކު ބަންދު ކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިންކަން ނުވަތަ ޤާނޫނަކުން ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތަކަށްކަން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އިޖުރާއަތު ކަނޑައަޅާ ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާ ޙާލަތްތަކުގައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ ހަވަނަ ބާބުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ އިޖުރާއަތުތަކާއި، އެޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ކަންތައްތަކުގެ މައްޗަށްކަމާއި، ބަންދާ ގުޅޭ ގޮތުން ނިންމާއިރު، ދެފަރާތުން ހުށަހަޅާ ކަންކަމަށް ފަސޭހަވާނޭ ދިރާސާ ކުރުމުގެ އިތުރުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[1]ގެ 59 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން (ރ) އަށް ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ފަސޭހަވާނޭ ދިރާސާ ކުރަންވާނޭ ކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

3.3- އަދިވެސް އިބްތިދާއީ މަރުޙަލާގެ މަޙްކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށަކީ، ދިވެހިރާއްޖެއަށް މަސްތުވާތަކެތި އެތެރެކުރުން ވިޔަފާރި ކުރުމަށްޓަކައި ވެވުނީ، އަދި ބެލެވިދާނެ ކުރާ ދެލިގެން އަދިވެސް އިބްތިދާއީ މަރުޙަލާގެ މަޙްކަމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗާ ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމުގެ ކުށުގެ ދަށުން އުޅުނުއިރުވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 144 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން، މަސްތުވާތަކެތި އެތެރެކުރުމަކީ މަސްތުވާތަކެތީ ޓްރެފިކިންގ މިއްޔާކުރާ ބެލުމުކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، މަސްތުވާތަކެތީ ޓްރެފިކް ކުރުމުގެ ކުށަކީ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއްކަމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި؛

---

1 ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

2019 ޖަނަވަރީ 16 ވަނަ ދުވަހުގެ 13:00 ހާއިރު އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނު އިބްރާހީމް ބަދަލާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖެއަށް މަސްތުވާތަކެތި އެތެރެކޮށް އެ ތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރާކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭ މައްސަލައިގައި ފުލުހުންނަށް ލިބުނު އިންޓެލިޖެންސް މަޢުލޫމާތަކާ ގުޅިގެން، 2019 ޖަނަވަރީ 16 ވަނަ ދުވަހު މާލޭ ސަރަޙައްދުން އެންކަރުކުރި ނަމަ ކޮރަލްގެ ނަމަކަށް ކިޔާ ބޯޓަށް ފުލުހުން ގޮސް، އެބޯޓުގައި އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނު ދިރިއުޅޭ ކޮޓަރި ބަލައި ފާސްކުރިއިރު، ކޮޓަރީގައިހުރި ގަސްބަޔަން ތެރެއިން އިރާފާވައި އޮތް ކާނާފުޅާކޮށް ބަޔަކާނަގެ ފޮށިބަރަކާއި، ހުރިހާކަން ބޮއްޖެގެ ފޮރިގައި ހުރި ތަކެއްޗާބެހޭ ގޮތުން، އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނާ ސުވާލުކުރުމުން، އިންޒާރުގެ ދަށުގައި ހުއްޓުވިކަން ބަހައްޓަތުގެ ތެރެއިން ބަސްތައްޓަރުގެ ތެރޭގައި މަސްތުވާތަކެތި ހުންނަނިކަމާއި، އެތަކެތި ހުންނަނީ "R" އަކުރުގައި ބޮޑު އަދާފައިވާ ބަސްތާގައި ކަމަށް އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނު ބުނުމުން، ފުލުހުން އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނު ގެންގޮސް އެ ބޯޓުގެ ސްޓޯރ ރޫމަށް ގޮސް، އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނާ ސުވާލުކުރުމުން "R" ގައި ބޮޑު އަދާފައިވާ ބަސްތާގައި އަޅާފައި އޮތީ އެ ބަސްތާކަމަށް ބުނުމުން، އަޙްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ހާޒިރުގައި ފުލުހުން އެބަސްތާ ބަސްތާ ބަލައި ފާސްކުރި ކުރުމުގައި، އެބަސްތާގެ ތެރޭގައި އޮތް 02 (ދޭއް) ރަބަރު ޕެކެޓްގެ ތެރެއިން 01 (އެކެއް) ރަބަރު ޕެކެޓްގެ ތެރޭގައި އިތުރު 4 (ހަތަރެއް) ރަބަރު ކޮތަޅު ތެރެއަށްލާފައިވާ ބޮޑު ރަބަރު ކޮތަޅުގައި 1003.0 ގްރާމް ކެނަބިސްއޮއި، މިނޫނަސް ބަސްތާ ތެރޭގައި އޮތް ދެވަނަ ރަބަރު ކޮތަޅުގައި 1067.3 ގްރާމް ކެނަބިސް ހުރިކަމަށް، މޮލިކިއުލަރ ޓެސްޓް ސަރޓިފިކެޓުގެ ނަންބަރު F1(d)DR/2019/166 "މަސްތުވާތަކެތީގެ ތަޙުލީލު ރިޕޯޓު" އިން އެނގެން ހުންނަކަމާއި؛

މިކަމުގެ އަތުގައި 14 ގްރާމަށްވުރެ ގިނަ ޑްރަގްގެ ކެނަބިސް ހުރުމާއެކު، އެއްހާލަތު އެއްވެސްގޮތެއް އަތުގައި އޮތުމަކީ، އެ އެއްހާލަތު ޖިނާއީ ކުށެއްކަމަށް ވަކިކަމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނު) ގެ 138 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އާއި އެ ޤާނޫނުގެ 139 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަށް ބިލާފުން އެނގެން ހުންނައިރު، އިސްވެ ބަޔާންކުރުމުން ފަދައިން މަސްތުވާ އެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރާ މިހާ ނުވަތަ މަސްތުވާއެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރާ މިހާ، މަސްތުވާތަކެތި ވިޔަފާރިކުރާ މިހެއްކަމުގައި

ބެލެވޭނެކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 144 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމުގައި،

މީގެ އިތުރުން، ބަނގުރާ ޤާނޫނު[2]ގެ 144 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހެއް ކަމަށް ބެލެވޭނީ މިންވަރުކަމަށް އެޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންވަރަށް މަސްތުވާތަކެތި އޭނާގައި ހުރިނަމަ އެމީހަކީ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހެއްގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނާތީ، އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައި މިވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-M(104-2019)/2019/01 ކޯޓު އަމުރަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 138 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 139 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 144 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) އާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއްކަން އެނގެން އޮތުމެވެ.

3.4- މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށަކީ ކަފާލާތުގެ ދަށުން ޝަރުޢީމަރުޙަލާއެކުލެވޭ ތަހުޤީޤުކުރާ ބާވަތުގެ ކުށެއްގެ ގޮތުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 63 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމަށާއި، ކަފާލާތުގެ ދަށުން ޝަރުޢީމަރުޙަލާކުރު ތަހުޤީޤުކުރާ ބާވަތުގެ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތެއް، އެ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހައްޔަރުކުރި ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ޝަރުތުތަކެއްގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކުރެވޭނެކަން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާ މާނަކުރުމުގައި އެ ޤާނޫނުގެ 63 ވަނަ މާއްދާގެ މަޤްޞަދު އެއްކޮށް ނަތީޖާއަކަށްވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

އަދިވެސް އިބްތިދާއީ މަރުޙަލާގެ މައްސަލަ ދައުވާކުރުމުގެ ކުރިން، ކުރިން އިސްވެ ބަޔާންކުރި ދިރާސާކުރުމުން ފެންނަނީ ބޮޑު ކުށެއްކަން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) އިން އެނގެން އޮތް

[2] ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011

ޢަމަލުގެ މައްޗަށާއި، އަދި އެފަދަ ކުށްތަކުގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތްތައް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުތަކަށް ބަލާއިރު، މިގޮތުގައި މުއްދަތު ޝަރުޠުތަކާ މުޤައްރަރުކޮށް ދުވަސްތަކުގެ އިޖްތިހާދަކަށް، ޖިނާއީ އިޖްރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކުރިޔަސް އިޖްތިހާދެއް ނޫންކަމާއި، އެހެނީ، 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކަފާލަތުގެ ދަށުން ނުވަތަ ޝަރުޠުތަކާއެކު ދުވަސްތަކުގެ އިޖްތިހާދު ފަސޭހަކަމަށް ދިޔުމަށް 60 ވަނަ އެމާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ފުރިގެން (4) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި ނަންބަރުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ސަބަބުތަކެއް ބެހެއްޓުން ފުރިހަމަ ނުވާ ހާލަތްތަކުގައިކަން 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ނަސްބަތުން އެނގެން އޮތުމުން، އަދިވެސް އިޖްތިހާދުކުރާނެ މައްޗަށް ދޫކުރެވޭން އެދިވަޑައިގަތުމަށް ދަޢުވާގެ ސަބަބުތައް ނިމެންދެން އަދިވެސް އިޖްތިހާދުކުރާނެ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ދޫކުރުން އެދިފައިވަނީ ޖިނާއީ އިޖްރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (4) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ސަބަބުތަކުގައިވާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވެދާނެ ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ބެލެވޭ ސަބަބުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރެވޭ ކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި،

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/33 ޤަޟިއްޔާއަށް ބަލާއިރު އެ ޤަޟިއްޔާ ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ (4) ގެ (ސ) ގައި މަސްހޫލުވެފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ޚިލާފަށް އޭގެ ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށްތަކާ އެ ކުށްތަކުގެ ޝާހިދު ބާވަތުން މުޖުތަމަޢަށް ލިބިގެންދާ ބިރުގެ ގޮތުން ދަޢުވާކުރެވެނީ މުޖުތަމަޢަށް ނުރައްކާވެދާނެ ބޮޑު ކުށެއް މުރާޢާތްކުރެވޭ ގޮތަކަށްވުމާއި ފަރުދުންނަށް ކުރާ ކުށްތަކެއްކަމުގައި، މި ކުށަކީ އެންމެ މަތީ ދަރަޖައިގެ ޖިނާއަތުގެ ތަރުތީބުގައި ހިމެނޭ ކުށެއްކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާކަމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/134 ޤަޟިއްޔާގެ ފާހަގަކުރުމުގެ ނުކުތާތަކުގެ 3.4 ގައި މަސްއޫލިއްޔަތު ގެންގުޅުމަކީ ކުށުގެ ޝާހިދު ބާވަތުން މުޖުތަމަޢަށް ނުރައްކާވެދާނެކަމުގެ ކުށުގެ އަމަލުތަކުގެ ބާވަތްކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާކަމާއި؛

އެހެންކަމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-M(104-2019)/2019/01 ކޯޓު އަމުރަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އާއި އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 63 ވަނަ މާއްދާގެ މަޤްޞަދާ ޚިލާފަށް ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއްކަން އެނގެއެވެ.

3.5- ދަށު ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތަކާ ގުޅިގެން، އެ މައްސަލަތައްތަކުގައި ހިމެނޭ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތް ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ދަށު ކޯޓުން ނެރޭ އަމުރުތަކަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރެވޭ ހާލަތުގައި، ޝަރީޢަތުގެ މައްސަލަތަކަށް ފަދަ، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރިކަން ބޮޑުވާނެކަމަށް ބެލެވޭފަދަ މައްސަލަތަކުގައި، އިސްތިސްނާއީ ހާލަތެއްގައި ފިޔަވައި، މުއްތަހަމު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ހައިކޯޓުން ނިންމަމުން ނުދާނެކަމާއި، ސަބަބަކީ، ދަށުކޯޓުގައި ހިނގަމުންދާ ޝަރީޢަތްތަކާ ގުޅިގެން ހައިކޯޓުން ބަންދުގެ މުއްދަތު ޖެހުމަކީ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ބައްޓަން ނުރަނގަޅުވެ އަސަރުކޮށްފާނެ ކަމެއްކަމުގައިވާތީއާއި، އަދި ދަށުކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ދައުވާގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ދަށުކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ކުރިން އެމައްސަލައާ ގުޅޭ ހެކިތަކެއް ހައިކޯޓުން ވަޒަންކޮށް އެ ހެކިތަކުގެ މައްޗަށް ބަރުދަން ދީ ނުވަތަ ބަރުދަނެއް ދެވުން ނިންމުމަކަށް ބަލައި ގޮތް ކަނޑައެޅޭ ކަނޑައެޅުއްވުމުގައިވެސް ފާރަލާނީކަމާއި؛

ވުމާއެކު، ހިނގަމުންދާ ޝަރީޢަތްތަކާ ގުޅިގެން ބަންދާ ގުޅޭ ދަށުކޯޓުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް ހައިކޯޓުން ބާޠިލުކޮށް، އެމައްސަލަ ބަލަންޖެހޭ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކަށް ބަލާނުލާކަމުން، އެ އުސޫލުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެމައްސަލައިގައި ބަންދާގުޅޭ ގޮތުން ނިންމުމަކީ ދަށު ކޯޓުން ނިންމަންޖެހޭ ނިންމުމެއްކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/279 ޤަޟިއްޔާއާއި 2019/HC-A/544 ޤަޟިއްޔާގައިވެސް ކަނޑައަޅާފައިވާކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

ވީމާ، އިސްވެ ބަޔާންކޮށްދިޔަ ސަބަބުތަކާއި އެފަދައިން ހުރުމުން މި މައްސަލަ މިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުން ދެކެނީ، އަބަދުވެސް ޝަރުޢީދާއިރާގެ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ކަނޑައަޅައި ނެރުއްވައިވާ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-M(104-2019)/2019/01 ކޯޓު އަމުރަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭކަމަށާއި؛

އަޙްމަދު ޢަބްދުއްރަޙްމާނުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށާ ގުޅޭ މައްސަލައަކީ ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުރަހެއް ޝަރީޢަތުގައި އޮތް މައްސަލައެއްކަމަށްވެފައި، އިސްތިއުނާފްކޯޓުގައި މިވާ ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައިވާތީ އެ މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރުކަން އުނގެން އޮޅުވުން، އަޙްމަދު ޢަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން މުރާޖަޢާކޮށްދިނުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިދިނަމަ، މި ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ އަލީގައި އަޙްމަދު ޢަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމަންޖެހޭނެ ކަމަށެވެ.

- ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ ބާރުކުރުވިޔަސް ކަންކަން އެގޮތަށް ހުރުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-M(104-2019)/2019/01 ކޯޓު އަމުރު ބާޠިލްކޮށް، އަޙްމަދު ޢަބްދުއްރަޙްމާނު ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން މުރާޖަޢާކޮށްދިނުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް އަލުން ހުށަހަޅައިދިނަމަ، މި ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަމުގެ އަލީގައި އަޙްމަދު ޢަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމަންޖެހޭކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މިޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބޭއްވި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.